

PEDRO URÍS
i DANIEL RAMÓN

Maná

Carena Editors

L'Eliana - 2014.

Catalina Luque

Professora de Llengua i Literatura

IES Antoni Llidó

Què passaria si a una novel·la li aplicàrem una seqüència de l'ADN d'una investigació científica? El resultat, sens dubte, seria una novel·la transgènica. Els lectors ecològics, puristes defensors de la individualitat i la inspiració com a motors únics de la creació artística, estarien en contra (en tot cas admetrien una mena de col·laboració reconeguda en els agraïments per tal de mostrar que l'autor s'ha documentat per crear un entorn versemblant a la seua obra); d'altres es mostrarien favorables a acceptar els nous temps i veure en la participació d'un científic en una obra literària un signe dels temps: si depenem d'ells per a la nostra vida quotidiana, per què no també acceptar el seu lideratge en el camp de les arts?

Personalment sóc més aviat del primer grup..., dubte molt que Proust hagués pogut crear els set volums de *À la recherche du temps perdu* amb el perfum d'una magdalena transgènica, però no sóc una fanàtica i m'estime més llegir primer i opinar després i valorar el producte com a producte estètic, és a dir, si funciona o no funciona com a novel·la.

Maná, fruit de la col·laboració d'un escriptor reconegut amb diversos premis literaris i al món del cinema i d'un biòleg de prestigi, és una novel·la. Això vol dir que tots dos autors han trobat un equilibri entre la creació d'uns personatges i la càrrega científica que està a la base de la trama. Plegats han aconseguit contar-nos una història on es combinen la ciència, els interessos econòmics i d'equilibris de poder entre potències, les relacions personals i sentimentals i els ideals polítics amb una aparença de *thriller* i de novel·la negra.

El doctor Sergio Soto rep una oferta per a dirigir un prestigiós laboratori biotecnològic a Holanda, ja que l'anterior director ha mort en un estrany accident. El que no sap el doctor Soto és que uns altres dos científics també han mort i que els tres biotecnòlegs estaven investigant conjuntament per crear una planta transgènica amb una enorme capacitat nutritiva i que, a més a més, poguera créixer en condicions de sequera extrema i fóra resistent a qualsevol tipus de plaga. El projecte

maná ha despertat la cobdícia de les dos grans potències internacionals (Estats Units i Xina) que lluiten per controlar l'experiment i, de pas, controlar el món.

El doctor Soto es veurà atrapat en aquesta lluita d'interessos i tindrà la responsabilitat de decidir al final sobre el projecte, sobre la seua vida i sobre la responsabilitat del científic dins de la societat. En el seu camí trobarà Andrea, una jove activista antisistema, filla d'un dels científics morts, amb la qual investigará no solament el misteri del projecte maná sinó també l'estabilitat emocional i familiar, i Pekka, un policia malalt terminal de càncer, que dóna el punt de novel·la negra i que també es converteix en un referent ètic i de comportament per a Soto i Andrea.

Malgrat aquest plantejament, la novel·la té un desenvolupament tòpic en certs aspectes. Per exemple, en el tractament dels grups ecologistes i antisistema els quals apareixen com uns desinformats, les bones intencions dels quals no estan basades en les veritats indiscutibles de la Ciència, sinó que més aviat són uns irresponsables que no reconeixen que el futur de la humanitat està en els laboratoris i no en les comunes anarquistes. Per tant, la seua sensació de llibertat és essencialment falsa ja que són víctimes de la manipulació d'obscurs interessos contraris al progrés i, a més a més, utilitzen la violència com a mitjà bàsic de comunicació. També el desenvolupament de la trama de *thriller* és manta vegades previsible, així com el tractament dels personatges (el doctor Soto és el típic científic d'edat mitjana, estable però insatisfet, encara que no s'ha plantejat mai un canvi ni en la família ni en la ciència, que troba una segona oportunitat als braços d'una jove idealista, totalment contrària a allò que ell representa, i que dinamita la seua vida, etc.)..., o en el punt reivindicatiu que denuncia la falta de compromís de les autoritats espanyoles respecte al I+D i en la constatació que Europa està endarrerida respecte a les altres potències en investigació biotecnològica per la pressió malintencionada dels grups ecologistes...

D'altra banda, hi ha dos recursos que em posen dels nervis en la narrativa moderna (i pense que és una plaga la vacuna de la qual hauria de ser investigada als laboratoris d'estil) que apareixen de manera constant en la novel·la. La primera és l'excessiva presència de microprolepsis que avancen la direcció de la trama (el personatge X no sabia que en tres dies tot canviaria per a ell...) i que no deixen res a la imaginació del lector i, per altra, l'aparició dels autors com a personatges ocasionals dins de la trama en contacte furtiu amb els protagonistes principals.

En conclusió, com a experiment és interessant, però, com en molts productes de laboratori, hi ha el risc de crear un producte artificial, sense vida, fet seguint una recepta (tant de *thriller*, tant de policia incorruptible al final de la seua carrera i de la vida, tant de sexe alliberador, tant de conspiració, tant de científic boig, tant de jugar a ser Déu...). Haurem de concloure que els transgènics són perjudicials per a la salut? Com a mínim, han resultat bastant perjudicials per als tres científics implicats en el projecte maná...